

The Oskar Halecki Institute in Canada

zaprasza na wykład

dr Macieja Jabłońskiego

2-gi wykład z cyklu

NIEZNANI TWÓRCY ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI OJCZYZNY

p.t.

Jan Ludwik Popławski (1854 - 1908)

Ku Wielkiej Polsce

Sobota, 27 października 2018, godz. 18:15

(po Mszy św. o godz. 17:00)

Sala Parafialna, kościół św. Jacka Odrowąża - St. Hyacinth R.C. Church

201 Lebreton St. N., Ottawa, ON K1R 7H9

Info: Maciej Jabłoński Tel: (613) 820-1616 E-mail: alexstarza@gmail.com

Po wykładzie organizatorzy zapraszają na herbatę z ciastem

Jan Ludwik Popławski, pseud. „Cajus”, „Jan Lubelczyk”, „Jan Raźniak”, „J.L. Jastrzębiec”, „J. Mroczek”, „Jan Nieborski”, „Leszek”, „Lig”, „Ludwik Bolski”, „Ludwik Bystrowicki”, „Raźniak”, „Sierniężny”, „V-4”, „Victor”, „Wiat”, „Wiatko”, „Wiktor Bolski” (1854 – 1908), współtwórca polskiego nurtu narodowego, polityk, publicysta, dziennikarz i redaktor pism, współtwórca wielu instytucji wspierających ruch narodowy we Lwowie.

Urodził się 17 1 1854 w rodzinnym majątku Bystrzejowice, k. Lublina jako trzecie dziecko Wiktora Popławskiego, h. Jastrzębiec, właściciela ziemskiego i Ludwika z d. Ponikiewskiej h. Trzaska. Był wychowany w rodzinie o tradycjach patriotycznych. Jego ojciec brał udział w Powstaniu Styczniowym. Początkowe wykształcenie zdobył w rodzinnym dworze, a następnie rodzice posłali go do gimnazjum w Lublinie, z którego został usunięty po awanturze z kolegą szkolnym, którego podejrzewał o donosicielstwo. Maturę zdał eksternistycznie w 1872 i następnie wstąpił na Wydział Prawa Cesarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Podczas studiów włączył się w działalność konspiracyjną. W 1877 wraz z Antonim Szymańskim założył tajną organizację - Związek Synów Ojczyzny, która miała powiązania z Konfederacją Narodu Polskiego w Galicji. Organizacja Związek Synów Ojczyzny miała za cel przygotowanie powstania, które miało wybuchnąć jedynie w wypadku wojny między zaborcami. W 1878 organizacja została rozbita przez carską Ochranę, a jej przywódcy zostali osadzeni w Pawilonie X Cytadeli Warszawskiej. Po rocznym śledztwie Popławski został skazany na 8-letnie zesłanie na Syberię we wsi Bisiorowo, w gub. wiackiej. Dzięki staraniom rodziny zwolniono go wcześniej i w 1882 powrócił do Warszawy. W 1883 rozpoczął współpracę z Aleksandrem Świętochowskim w tygodniku *Prawda*. Dzięki swoim zdolnościom pisarskim stał się prawą ręką Świętochowskiego wraz ze swoim przyszłym szwagrem Józefem Karolem Potockim. Współpraca z tym pismem zaowocowała 26 artykułami o tematyce politycznej i społecznej, 60 krytycznoliterackimi i ponad 70 felietonami w cyklu *Na widnokręgu* i również wielu recenzjami. W 1885 Popławski został aresztowany za utrzymywanie kontaktów z „Proletariatem” (organizacja socjalistyczna zał. Przez Ludwika Waryńskiego). Został osadzony na trzy miesiące w Cytadeli Warszawskiej. Po zwolnieniu odszedł z Potockim z *Prawdy* i założył nowe pismo *Głos*, które przeszło do historii piśmiennictwa polskiego tego okresu. *Głos* zdobył szybko ogromną popularność adresując ważne problemy społeczne i narodowe. Na jego łamach debiutowali wybitni pisarze m.in. Stefan Żeromski, Jan Kasprówicz, Władysław S. Reymont czy Kazimierz Przerwa-Tetmajer. Dzięki Popławskiemu pismo stało się ekspozyturą tajnej Ligi Polskiej, organizacji trójzaborowej zał. w Szwajcarii przez Z. Miłkowskiego (Teodora Tomasza Jeża), Ludwika Michalskiego, Maksymiliana Hertla i Aleksandra Hirschberga. Sam Popławski został komisarzem Ligi na Królestwo Polskie. W 1890 Jan Ludwik poznał młodego Romana Dmowskiego i pozostał z nim w przyjaźni aż do swojej przedwczesnej śmierci. Popławski i Dmowski razem zorganizowali obchody 100-lecia Konstytucji 3 Maja w Warszawie i wspólnie przekształcili Ligę Polską w prężną i tajną Ligę Narodową. Jan Ludwik wszedł do jej Tajnej Rady i do Komitetu Centralnego. Liga Narodowa stała się wkrótce dzięki J.L. Popławskiemu, R. Dmowskiemu i Z. Balickiemu centrum nurtu narodowego, który miał odegrać pierwszorzędą rolę w odrodzeniu narodowym Polski i odzyskaniu niepodległości w 1918. Jej organizacje tzw. zewnętrzne stworzyły polityczny obóz narodowy, który nadawał ton dla całej prawicy polskiej przez ponad pół wieku. Po kolejnym aresztowaniu w 1894, po zamknięciu i wkrótce po przejściu redakcji *Głosu* przez czynniki socjaldemokratyczne, Jan Ludwik postanowił zbiec do Lwowa. Lwowska działalność Popławskiego była bardzo bogata. Założył wspólnie z Romanem Dmowskim ważne pisma dla całego ruchu narodowego: m.in., *Przegląd Wszechpolski*, *Polak* czy *Przegląd Polski*, później *Słowo Polskie*, *Ojczyzna* i *Wiek XX*. Równocześnie opracował program zarówno dla Ligi Narodowej jak i dla powstałego wtedy Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego. W 1906 przejął po Romanie Dmowskim redakcję *Gazety Polskiej* w Warszawie. Pracował w niej tylko do jesieni 1907, gdy zachorował ciężko na raka gardła.

Zmarł 12 III 1908 i został pochowany na cmentarzu Powązkowskim. Jan Ludwik Popławski był współtwórcą polskiego ruchu narodowo-demokratycznego i twórcą koncepcji włączenia szerokich warstw ludowych do idei narodowej. To dzięki Jego pracy u podstaw nastąpiło stworzenie szerokiej platformy wszystkich warstw społecznych dla idei narodowej. To dzięki Jego radykalnej i wolnej myśli powstawał nowoczesny naród polski. Jego ogromny dorobek ocenia się na 40 tomów (po 300 stron każdy) różnego typu artykułów programowych i publicystycznych, chociaż nie wydał pojedynczej i większej pozycji.

www.halecki.org